

Angst voor berengeur bijna verleden tijd

Europa wil af van het castreren van beerbiggen per 2018. Voor Nederland is dit al grotendeels een feit: ruim 80 procent van het verkochte berenvlees komt van niet-gecastreerde dieren. Buitenlandse afzetpartijen durven het echter nog niet aan om nu al berenvlees in het schap te leggen vanwege de kans op berengeur. Volgens Gé Backus van LEI Wageningen UR is het in de nabije toekomst mogelijk om te stoppen met castratie zonder angst voor berengeur. In het afgelopen jaar zijn daartoe grote stappen gezet.

Gé Backus
Landbouw Economisch Instituut van Wageningen UR

Met financiering door het ministerie van EL&I en het Productschap Vee en Vlees, doet programmaleider Gé Backus met zijn team onderzoek naar de effecten van het stoppen met het castreren van beerbiggen. Dit vijfjarige onderzoek loopt tot 2013. Een stuurgroep, bestaande uit het ministerie van EL&I, PVV, LTO, NVV, de georganiseerde handel en de Dierenbescherming, volgt en stuurt dit onderzoek. De ontwikkelingen in het buitenland zijn inmiddels ook in een stroomversnelling gekomen. Begin dit jaar is de Verklaring van Brussel gepubliceerd waarin de internationale ondertekenaars zich hebben gecommitted tot werken aan een verbod op de castratie van beerbiggen uiterlijk in 2018. De doelstelling van het project is te komen tot een internationaal geaccepteerde oplossing voor het stoppen met castreren van biggen. Acceptatie, aldus Backus, wordt door de bril van de internationale afzet bekeken. Daarnaast moet de oplossing duurzaam zijn. Het stoppen met castreren mag niet leiden tot bijvoorbeeld onaanvaardbaar agressief gedrag onder de beren, waardoor het welzijn in het gedrag komt.

Probleemstelling

Mannelijke varkens ontwikkelen in de loop van hun leven stoffen die een berengeur aan het vlees kunnen veroorzaken. Consumenten associëren berengeur met zweet en urine en die geur komt naar boven bij de verhitting van berenvlees in de pan. Naar schatting geeft 4 à 5 procent van de beren een lichte geur bij de vleesbereiding. In

Nederland wordt van de circa zeven miljoen geslachte mannelijke varkens nog 70 procent geïmporteerd. Circa 20 tot 30 procent van de beren wordt dus niet geïmporteerd en gemest als beer. Dit vlees wordt op de binnenlandse markt afgezet. Om een oplossing te vinden voor de onaangename berengeur, wordt naar verschillende deelgebieden gekeken. Naast preventieve maatregelen wordt onderzoek gedaan naar detectiemethoden van berengeur aan de slachtlijn. In het afgelopen jaar hebben het onderzoek en vele partijen uit de sector grote vooruitgang weten te boeken.

Veroorzakers in kaart

Backus: "Wij hebben in kaart gebracht welke stoffen berengeur veroorzaken. Naast de bekende skatol en androstenon zijn er meer stoffen die invloed hebben. We hebben recent meer dan tien andere stoffen gevonden die gerelateerd zijn aan berengeur. En sinds kort weten we dat we voor de terugdringing van berengeur kunnen volstaan met het aanpakken van skatol en androstenon, dat heeft meteen een gunstig effect op andere stoffen die berengeur veroorzaken." Als we skatol en androstenon terugdringen, neemt het gehalte van die andere stoffen ook mee af.

Fokkerij en voeding

Het fokkerijonderzoek heeft tot mooie doorbraken geleid. "Wij hebben zicht gekregen op de genetische regio's voor berengeur op het genoom. Het is een kwestie van tijd voor fokkerijorganisaties hun fokdieren hierop kunnen laten testen. Ook zijn wij te weten gekomen wat de erfelijkheidsgraden zijn voor de belangrijkste stoffen die

Conferentie Beren onderweg naar 2018

Van 30 november tot en met 2 december zal de internationale stakeholdersconferentie 'Beren onderweg naar 2018' plaatsvinden. Tijdens deze conferentie zullen sprekers uit vele Europese landen hun kennis delen over het houden van beren, consumentenonderzoek, ontstaan en voorkomen van berengeur en het vermarkten van berenvlees. De conferentie wordt georganiseerd door het Nederlandse bedrijfsleven samen met Wageningen UR. Meer informatie en aanmelden: www.boars2018.com.

berengeur veroorzaken. Voor androstenon is de erfelijkheidsgraad meer dan 60 procent en voor skatol toch nog altijd 30 procent. Ook zijn we erachter gekomen welke kruisingen meer en minder geschikt zijn om verder mee te fokken. De fokkerij moet zich dus richten op het zoeken naar de meest geschikte kruisingen en daarnaast binnen kruisingen dieren kiezen met geringe gehalten androstenon en skatol", vertelt Backus. De inmiddels opgedane kennis hierover maakt het mogelijk om via fokkerij het risico op berengeur met de helft te verminderen. Fokkerijorganisaties maken hier nu al gebruik van bij de selectie van hun fokmateriaal. De kennis wordt in de komende tijd verder uitgerold naar de subfokkers en vermeerderders. Via fokkerij kun je op een effectieve wijze het gehalte aan androstenon terugdringen. Daarnaast blijkt uit een uitgebreide literatuurstudie dat voeding veel kan betekenen voor het terugdringen van skatol. "Wij weten dat skatol terugdringen door het voer aan te passen kosten-effectief is, maar we hebben de goede voeramenstelling nog niet te pakken." Backus verwacht dat ook dit een kwestie is van tijd.

Annechien ten Have, voorzitter LTO-vakgroep Varkenshouderij

"Dit project is van groot belang voor de varkensboeren vanwege de maatschappelijke discussie over castreren van beren. We laten met het project zien dat we het probleem echt willen oplossen. De internationale component is van even groot belang. Doordat we in Nederland voorop lopen met dit onderzoek hebben we internationaal meer in de melk te brokkelen."

Maatregelen op het varkensbedrijf

In het afgelopen jaar zijn de risicofactoren in kaart gebracht voor het dierenwelzijn en het ontstaan van berengeur bij het mesten van beren. Beren zijn agressiever en pro-actiever dan borgen en op sommige bedrijven geeft dat problemen voor het dierenwelzijn en/of het ontstaan van berengeur. "De risicofactoren hebben wij nu in beeld en die zullen dit najaar met het bedrijfsleven worden besproken", zegt Backus. Rond de jaarwisseling zullen de resultaten worden gepubliceerd.

Kostenvergelijking maatregelen

Backus en zijn team bouwden onlangs een model om de kosten van de verschillende mogelijkheden om berengeur terug te dringen met elkaar te vergelijken. Backus: "Wij hebben uiterekend wat de kosten zijn van de verschillende maatregelen en die opgenomen in het model. Wij zijn nog bezig om de effectiviteit van de maatregelen te bepalen, zodat we die ook aan het model kunnen toevoegen." Hier is het onderzoek nog niet helemaal afgerond. Backus hoopt het model binnenkort gebruiksklaar te hebben, zodat de kosten en effectiviteit van (combinaties) van maatregelen inzichtelijk worden.

Copyright foto

OMSCHAKELING

In Nederland wordt al 20 tot 30 procent van de beertjes niet meer geïmporteerd.

Foto: Marcel Bekken

Consumentenonderzoek

Onderzocht is wat consumenten doen als zij varkensvlees met berengeur op hun bord hebben gehad. "Het blijkt dat er in dat geval geen klacht wordt ingediend bij de supermarkt, maar dat de consument minder varkensvlees gaat kopen. Om de huidige afzet te kunnen garanderen is het dus erg belangrijk om te voorkomen dat er vlees met berengeur op de markt komt", concludeert Backus. Uit het onderzoek is verder gebleken dat de menselijke neus geschikt is voor de detectie van berengeur aan de slachtlijn (sinds januari 2011 wordt berenvlees verkocht in Nederland). De methode moet nog wel verder verfijnd worden. Ook wordt gekeken naar technologieën die de menselijke neus kunnen vervangen. Dat laatste onderzoek staat nog in de kinderschoenen.

Contact

dr. ir. Gé Backus
T 0317-484491
E ge.backus@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het beleidsondersteunend onderzoek in kader van LNV-programma BO-07-011-021 Dierenwelzijn.